

Píseň: EZ642 - Už svítá jasný bílý den + **modlitba;** **Čtení:** Gn 5

Milí přátelé,

minulý týden jsme se ponořili do chronologicky prvního z biblických rodopisů. Krom jiného jsem zval ke změně optiky vnímání i tohoto biblického oddílu: Tedy nepoměřovat jeho sdělení a obsah sebou a současnou dobou, nýbrž dobou sepsání. V té jsou pro nás podezřele vysoké věky patriarchů směšně nízké, protože ironií vůči mýtickým hrdinům babylónským i jiným, kteří v příbězích dosahovali desetitisíců let.

Ponořili jsme se hluboko, dnes k tomu tedy jen zlehka přidám kousek o tajemném Henochovi a příklad gematrické zvěsti uvedených věků.

Gematrie

Gematrie je systém, v němž má každé písmeno dané abecedy také číselnou hodnotu. To vychází ze struktury starých jazyků, v nichž neexistovaly zvláštní znaky pro čísla, nýbrž byly numerické hodnoty popsány buď slovně nebo užitím abecedních znaků.¹ Dobře známé je to např. v latině: 1=I, 5=V, 29 = XIX atd.

V hebrejštině stejně, je to jazyk starší než latina. Gematrického pohledu pak hojně užívá židovská mystika (např. v Kabale, knize Zóhar atd.). Příkladem užití gematrie v biblickém oddílu, a tak rozkrytí dalších dimenzí Božího slova, budiž dnes postava Lámecha a jeho příbuzní.

Již v Gn 4 je naznačeno, že je obestřen sedmičkami. Kainovský Lámech je sedmým od Adama. Pomstěn bude „sedmdesátkrát sedmkrát.“ Šétovskému Lámechovi bylo 777 let. Sedmička v židovské kultuře symbolizuje celost, úplnost, naplněnost - často až v božském smyslu.

¹ Dnes tak hojně rozšířené arabské číslice se objevují v arabském světě zhruba v 5.-7. století po Kr. Do Evropy pak začaly pronikat až v desátém století.

V Gn 4 je Lámechovým otcem Metúšael. Gematrická hodnota jeho jména je 777. Otec Šétovského Lámecha je uveden jako Metúšelah (dle hebrejského textu; v ekumenickém překladu jako Metuzalém). Gematrická hodnota jeho jména je 784. Což možná vypadá nepodstatně, jenže 777 je 7×111 a 784 je 7×112 . Tedy jde o po sobě následující násobky sedmičky. Zde opět připomeňme, že kainovský Lámech (7×111) je sedmý od Adama a šétovský (7×112) je osmý. Tedy další v řadě...

Druhým číslem zvěstující další o Lámechově otci (v Šétově rodopisu) je číslo 17. Lámecha zplodil Metúšelah ve 187 letech. Tedy v 11×17 letech. Poté žil ještě 782 let, což je 42×17 . A všech jeho dnů bylo 969, což je 57×17 . Sedmnáctku pak najdeme také ve věku Abrahamově ($175 = 7 \times 5 \times 5 \rightarrow 7 + 5 + 5 = 17$), Izákově ($180 = 5 \times 6 \times 6, 5 + 6 + 6 = 17$) i Jákobově ($147 = 7 \times 7 \times 3, 7 + 7 + 3 = 17$). Gematrickou hodnotu 17 má v hebrejštině slovo $tóv^2$, které znamená „dobrý“, ve všech významech toho slova. Také lze předkládat jako „správný.“

Sedmnáctku pak nalezneme tak v počátku příběhu potopy. Ta totiž přichází v roce, kdy umírá Metúšelah, otec Lámechův. Jakoby potopa nemohla přijít dříve, než zesnul tento „trojdobrý“ (protože trojsedmnáctkový) patriarcha?

Potopa pak začíná sedmnáctého dne druhého měsíce (Gn 7, 11). Tedy ve „správný, vhodný“ či „dobrý“ den. Celkem pak Noe v příběhu strávil v arše rok a opět 17 dní.

Zvěst šétovského Lámecha se pak točí také kolem sedmičky - nejen jako ještě hlubší ironie vůči Lámechovi kainovskému (viz gematrické hodnoty jmen). Syna Noeho zplodil ve 182 letech ($= 7 \times 26$), poté žil 595 let ($= 7 \times 85$) a celkem 777 let ($= 7 \times 111$).

Sedmička jako číslo plnosti tedy sděluje, že Lámechem „byl naplněn čas.“ Tolik sedmiček „skrytých“ v oddílu o něm se pak navzájem „zesiluje“ ve významu: Byla plně naplněna plnost. Po něm přichází potopa.

V Lámechovi a jeho otci Metúšelahovi se tak završuje předpotopní éra. Ovšem jejich sedmička (plnost) a sedmnáctka

² Pozor, hebrejšтина má dvě různá „t“, které mají odlišné gematrické hodnoty!

(„dobro“) přetrvávají potopu světa skrze Noeho. A jejich „plnost“ i „dobrota“ (=17) přetrvává také v Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi (u toho dokonce v několika sedmičkách!).

Tolik tedy jeden příklad gematrie za všechny. Snad byl dostatečně názorný k ukázaní, jak hluboko sahá zvěst Božího slova. Jak „mluví mnohými způsoby“ a kolik nenápadných nití je ukryto ve starozákonních příbězích.³

Henoch?

K židovské mystice numerických hodnot přidejme dnes také mystického Henocha. Začněme zvláštní skutečností, že se toto jméno vyskytuje v Písmu opakovně, ale Český ekumenický překlad, s výjimkou Henocha v Gn 5, toto jméno překládá několika různými (Enoch - Gn 4; Chanók, syn Rúbena, vnuk Jákoba, je také v hebr. Henoch - Gn 46, 9; také syn Midjána, Mojžíšova tchána - Gn 25, 4⁴).

V hebrejštině zní toto jméno ve skutečnost Chenok, nikoli Henoch. Kořen ch-n-k pak znamená „zasvětit, uvést v úřad, věnovat (něco někomu).“ Chenok je tedy „zasvěcenec“ či „věnovaný.“

Šétovský Chenok je sedmý od Adama, tedy jaksi plný až dokonalý. Jako jediný spolu s Noem „chodili s Bohem“. Ostatní pouze „před tváří Boží“ či „před Bohem.“ Chenokovu synovi Metuzalémovi je přiřčen nejvyšší věk, druhý nejvyšší Chenokově otci Jeredovi (962 let). Ale o „přetékání“ Božího požehnání jako o jedné z hlavních vlastností Hospodinovy milosti a správné lidské

³ Čerpal jsem z článku Lukáše Klímy (<http://www.krestanskarevue.cz/Lamech-a-jeho-otec-zvest-biblickych-cisel-a-jmen-Lukas-Klima.html>), faráře ČCE toho času v Proseči u Skutče. Lukáš je jedním z mých mentorů a na gematrii je expert. V případě hlubšího zájmu vřele doporučuji kontaktovat ho.

⁴ Ve všech případech jde o významné osoby! Rúben je Jákobovým prvorozeným, Henoch je Rúbenovým prvorozeným. Midján či Jitro (tradice není jednotná) přijal egyptského azylanta Mojžíše, podpořil ho v návratu do Egypta, přivedl mu zpět jeho manželku a syny, které Mojžíš poslal zpátky kvůli problému vysvobození Israelců z egyptského otroctví. A je to právě Jitro/Midján, kdo Mojžíšovi radí. Zejm. v Ex 18 mu navrhne, aby předal část svého břemene israelským starším. Ve stejné kapitole také vyznává svou víru v Hospodina.

víry víme dobře z mnoha dalších příběhů. Tato zvěst o „bytí požehnáním pro všechny národy země“ však začíná již zde, v Gn 5.

Chenokova jakási zvláštnost až „dokonalost“ ani její přetékaní a působení však nedokázala odvrátit pohromu potopy. Stejně jako život Ježíšův či jiných spravedlivých (proč by taky měla?). Přesto však přetékala a přinášela požehnání mnohým, svým způsobem vždy znovu také všem (Henochovým vnukem je Noe, Ježíšovo vzkříšení...).

Kanonické spisy se Chenokovi o moc více nevěnují (zmínky Lk 3, 37; Žd 11, 5 a Jd 1, 14). O to bohatěji pak spisy, které do kánonu přijaty nebyly. Celkově se dochovaly tři apokryfní spisy (knihy Henochovy).

První z nich hovoří také o původu nefilím (snad obrů? Zrůd? srv. Gn 6, 1-4 nebo Nu 13, 33) - o těch však více přístě. Kořen nefilím je n-p-l, které se ve SZ objevuje 365x = Chenokův věk. Jinak tato kniha popisuje Chenokovy sny, vidění atd.

V době ustavování kánonu byla „první Henochova“ dobře známa (to odráží Jd 1, 14). Objasňuje ledacos z očekávání Ježíšových současníků ohledně podoby Mesiáše. A vlastně i řady kanonických oddílů o Ježíšovi. První Henochova hovoří např. o: Závažnosti „posledních dnů“ (srv. malé apokalypsy v evangeliích), odmítá druhý chrám jako neplatný (srv. evangelijní slova o Ježíšově „zboření chrámu“), Mesiáše nazývá „Synem člověka“ (zřejmě odtud pramení Ježíšovo užívání tohoto titulu). Tento Syn člověka je v první knize Henochově stvořený před stvořením (srv. J 1, 1) a bude přímo jednat u posledního soudu a sedět na trůnu slávy (srv. vyznání víry). Tato kniha byla tedy nejen běžně a dobře známá v ježíšově i poježíšovské době, zřetelně také ovlivnila evangelisty i rané křesťanství.

Židovská i křesťanská tradice však odmítla tento (a další) spis zařadit do kánonu. Přijala cudné tórické vyjádření o Chenokovi. Některé věci nám prostě nepřínáležejí znát, protože je nejsme schopni dobře (sedmnáctkově...) pochopit. A ve snaze je pochopit bychom jen hledali, jak je sobecky zneužít.

V židovské tradici má tato postava trošku jasnější rysy: Byl spravedlivý, proto byl vzat k Bohu tak brzy, aby se nedopustil hříchu (dosl. „Vzal si ho, než nastal čas.“ (sic!)). Židovská tradice však počítá s jeho biologickou smrtí.

Tak i my přijmeme, že Stvořitel světa sděluje mnohé a velmi mnoho a velmi dobře z toho lidská tradice zachovala. Některé skutečnosti však Hospodin jen velice jemně naznačuje - a člověk se s tím musí srovnat nebo se vyhnat z ráje. Tedy měl by pokorně přijmout, že mu do toho či onoho nic není, protože tak rozhodl Stvořitel světa. Proto je příběh Gn 3 příběhem mytologickým, všehistorickým, nadhistorickým a všelidským.

Ten zvláštní oddílek o Chenokovi však přináší také nečekanou zvěst vzhledem k předchozímu Kainovskému pokolení, příběhu Kaina a Abela a sebevyhnání z ráje: Přeci jen se objevil někdo, kdo „chodil s Bohem.“ Kdo žil zcela jinak než jeho předkové, příbuzní i potomci. A kdo tak nabídl naději vítězství nad hříchem a tak nad smrtí - „nebylo ho, neboť ho Bůh vzal.“

Cože to našly ženy v Ježíšově hrobě třetího dne?

Neboli je tento Chenok jakousi „prastarou“ ochutnávkou možnosti nehřešit, následovat Boží směrovky. Později k němu přibude silně legendarizovaný Eliáš a Ježíš.

Avšak tato možnost je neuvěřitelně nenápadná. Lidské tradování si jí vlastně nevšimlo a nevšímalo. Vlastně stejně jako u Ježíše z Nazareta. I v Písmu svatém je tato možnost velice skrytá. Ale přítomná jako realizovaná skutečnost, ne jen pouhý sen a nedostižný ideál, již v Gn 5.

Závěr

Rodopis Gn 5 je tedy zřetelně formován snahou také gematrickým způsobem něco komunikovat. Je možné, ba dokonce pravděpodobné, že odrážejí částečně také historickou skutečnost (někomu se přece ten Abram narodit musel...). Nikoli však v uvedených hodnotách (ty jsou satirou okolních kultur a gematrii pro „chytré hlavičky“). A ve svém obsahu (nikoli ve formě!)

dokonce jistě odrážejí obecnou lidskou historickou zkušenost. Proto jsou to mýty.

„Podstatné je však očím neviditelné.“ Tak v Malém princí. Stejně v celé lidské existenci. A tak v Písmu. Tolik toho čtenář a posluchač pro oči nevidí. Tolika křesťanům se neustále vykládá, že Písmo je *hlavně* zprávou pro tebe/mě. To je hluboká nepravda. Kvůli které křesťané vnucují oddílům své významy, místo aby nechávali mluvit svatá Písma. Tedy místo aby se vzdělávali a krok za krokem poznávali, kolik toho je v Písmu obsaženo. Písmo je zvěstí *také* pro mě/tebe.

A přitom to není skryto. To jen lidské oči, znalosti, ega, sebestřednost a hříšnost oslepují naše oči. Člověk sedí rád v platónské jeskyni a hledí na stíny vytvořené na stěně mihotající se pochodní za zády. A rád věří, že ty stíny jsou přesným obrazem skutečnosti a pravdy.

Podstatné je očím neviditelné. I v Písmu svatém. Možná zejména tam. Protože člověk pro oči nevidí.

Píseň: EZ622 - Zůstaň s námi, Pane + modlitba Páně
Rozhovor